

SMULKMENA

Ezera nosaukuma *S'iverš* etimoloģija

Ezera nosaukuma *S'iverš* cilme līdz šim valodniecībā nav skaidrota¹.

Senprūšu un lietuviešu hidronīmijā sakne *siv-* nav sastopama². Tāpat baltu valodās nav mantotu apelatīvu ar sakni *siv-*. Tāpēc skaidrs, ka ezera nosaukums *S'iverš* nav baltu resp. indoeiropiešu cilmes. Manuprāt, šis hidronīms ir Baltijas somu cilmes un skaidrojams ar Baltijas somu substrātu Latgalē. Somijā ir atbilstoši ezeru nosaukumi *Syväri* un *Syvärijärvi*, kas, pēc M. Fasmera domām, darināti no adjektīva *syvä* 'dziļš'³. Bet somu valodā ir arī apelatīvs *syväri* 'virpulis, vērpaths, atvars, dzelme'⁴, no kura tieši atvedināmi somu hidronīmi.

Ezera nosaukumā *S'iverš* Baltijas somu patskanis *ü* (=somu *y*) atveidots ar patskani *i*⁵ un Baltijas somu patskanis platais *ę* (=somu *ä*) saskaņā ar patskaņu *e* un *ę* (>*ä*) distribūcijas noteikumiem šai *iļo* – celma hidronīmā atveidots ar šauru *e*.

A. Breidaks

¹ Pats ezers atrodas Dienvidlatgalē pie Sauleskalna. J. Endzelīns šā ezera nosaukumu devis transponētā formā *siveris*. Skat. Endzelīns J. Latvijas vietu vārdi. II: Kurzemes un Latgales vārdi. – Rīgā, 1925, 164, 168. lpp.

„Latviešu konversācijas vārdnīcā“ un Latvijas PSR ģeogrāfijas kartēs šā ezera nosaukuma reālā forma transponēta kļūdaini, proti *Sivera* ezers. Skat. Latviešu konversācijas vārdnīca. – Rīgā, 1939–1940, S. 20 38947. sleja.

² Gerullis G. Die altpreussischen Ortsnamen. – Berlin–Leipzig, 1922; Lietuvos TSR upių ir ežerų vardynas. – V., 1963; Vanagas A. Lietuvos TSR hidronimų daryba. – V., 1970.

³ Vasmer M. Beiträge zur historischen Völker Osteuropas. II: Die ehemalige Ausbreitung der Westfinnen in den heutigen slavischen Ländern. – Sitzungsberichte der Preussischen Akademie der Wissenschaften. Philosophisch-historische Klasse. – Berlin, 1934, 393. lpp.

⁴ Финско–русский словарь. – М., 1977, lpp. 609.

⁵ Skat. arī Endzelīns J. Latviešu valodas gramatika. – Rīgā, 1951, lpp. 63.